

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลังในประเทศไทย

Factors Affecting Active Aging Tourist's Decision to Join Agrotourism Activity in Thailand

ชญาพร จักรทอง¹
กนกกานต์ แก้วหนู²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลังในประเทศไทย (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลังในประเทศไทย และ (3) เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลังในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวน 410 คน ช่วงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่อาศัยในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ หาค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในระดับมากที่สุด คือด้านที่พัก 2) พฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุในสภาวะพหุพลังในประเทศไทย เน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เนิบช้าและเรียบง่ายเพื่อชมธรรมชาติ เยี่ยมชมสถานที่ และชมการสาธิตต่าง ๆ และส่วนใหญ่เลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสถานที่ท่องเที่ยวที่ผสมกลิ่นอายของวิถีชุมชน และพึงพอใจที่ค่าใช้จ่ายประมาณ 5,001 – 10,000 บาท ต่อทริป 3) ระดับแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากที่สุดคือ แรงจูงใจผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น สังคมออนไลน์ และโทรทัศน์

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผู้สูงอายุ พหุพลัง

¹ บัณฑิตศึกษา คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ E-mail: pick_pink@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ E-mail: Kanokkarn.K@nida.ac.th

Abstract

The objectives of this research were (1) to study factors affecting the active aging tourist's decision to choose agrotourism activity, (2) to study active aging tourist's behavior in Thailand, (3) to study motivation affecting active aging tourist's decision-making in choosing the tourism activity in Thailand. The sample consisted of 410 people aged 60 years and over who living in each region of Thailand. This research used questionnaires as a tool to collect data. Perform an analysis with a computer program. In the analysis, statistical values, frequency values, percentages and mean values were obtained. The results of the research were found that 1) the most significant factor affecting the active aging tourist's decision to choose agritourism activity was accommodation offered at the destination 2) active aging tourist's behavior in Thailand focuses on visiting nature in a slow pace and participate in a local community with the willingness to pay maximum at 5,001 – 10,000 baht per trip. 3) social media and television are the most significant factor in motivating the active aging tourists to take part in agrotourism activity.

Keywords: Agritourism Elderly Active aging

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 จนต่อเนื่องถึงปัจจุบัน ส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างหนักทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทย เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นห่วงโซ่อุปทานที่สามารถกระจายรายได้ไปสู่ภาคธุรกิจอื่น ๆ ที่หลากหลาย ซึ่งก่อให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ไปยังภาคส่วนธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญของประเทศไทย ส่งผลให้การท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทยนั้นทวีความสำคัญในฐานะอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ แต่อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยยังคงมีแนวโน้มที่จะกลับมาฟื้นฟูและเติบโตอย่างต่อเนื่องเช่นเดิม จากการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อกระตุ้นการขับเคลื่อนและหมุนเวียนเศรษฐกิจด้วยนโยบายภาครัฐ ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้ในรูปแบบต่าง ๆ ผสมผสานกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายด้านทรัพยากรธรรมชาติ ความงดงามของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงเสน่ห์ของผู้คนที่มีอัธยาศัยไมตรี จึงทำให้ประเทศไทยยังคงเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางความนิยมของนักท่องเที่ยวและนักเดินทางทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

ทุกเพศทุกวัยให้กลับมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

ถึงแม้ว่าในปัจจุบันรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุคสมัยและสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ รวมถึงมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 (COVID-19) ทำให้พฤติกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป โดยหันมานิยมเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มากขึ้น หลีกเลี่ยงการเดินทางเป็นกลุ่มใหญ่ แสวงหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่ แสวงหาประสบการณ์จากธรรมชาติ มีความเอื้ออาทรต่อสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ธรรมชาติมากขึ้น (Poon, 1994: 91) ดังนั้นการสร้างทางเลือกในการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบหลากหลายมากยิ่งขึ้นจะเป็นแนวทางการสร้างโอกาสและดึงดูดให้ผู้คนตัดสินใจท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ “การท่องเที่ยวเชิงเกษตร” ถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำลังเป็นกระแสหลักหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (COVID-19) ซึ่งการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ตอบโจทย์นักท่องเที่ยวที่ต้องการหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่ชุมชนหนาแน่น ด้วยการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร เพื่อชื่นชมความสวยงามของธรรมชาติและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ประสบการณ์ใหม่ ด้วยรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นมีหลากหลายกิจกรรม ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและกิจกรรมอื่นๆ ที่สนุกสนาน (ปารณีย์ ศรีสวัสดิ์, 2553: 17) และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรถือได้ว่าเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรยาการวิถีชีวิตแบบชนบทที่ใช้ภูมิปัญญาทางการเกษตรที่มีมาอย่างช้านาน ประกอบกับความเหมาะสมทางด้าน สภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ทำให้ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางศักยภาพของการท่องเที่ยวประเภทนี้อย่างสูง (วรการ สุตาแก้ว, 2555: 2) อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมในหมู่คนทั่วไปแล้ว ยังเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่คนวัยเกษียณหรือกลุ่มผู้สูงอายุเลือกเพื่อเป็นการทำกิจกรรมพักผ่อนหย่อนใจ การผ่อนคลายความเครียด อีกทั้งยังได้ประสบการณ์แปลกใหม่ ได้เห็นความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมในชุมชนที่ไม่เคยได้พบเห็นมาก่อน ได้เข้าใจวัฒนธรรม ภาษา ประเพณีท้องถิ่นรวมถึงสร้างสัมพันธ์อันดีอีกด้วย ปารณีย์ ศรีเบญจรัตน์. (2553). ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุงาน ประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมสันทนาการและการเดินทาง ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน หรือเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ เนื่องจากมีเวลามากกว่านักท่องเที่ยววัยอื่นๆ และมีความพร้อมทางการเงิน การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจึงเป็นช่องทางการท่องเที่ยวตลาดใหม่เนื่องจากเป็นตลาดที่มีคุณภาพและมีกำลังซื้อในการท่องเที่ยวสูงกว่าตลาดนักท่องเที่ยวทั่วไป กอปรกับในอนาคตอันใกล้ประชากรผู้สูงอายุจะมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสถิติผู้สูงอายุในประเทศไทยโดยผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 11,637,130 หรือคิดเป็นร้อยละ 17.57 (ข้อมูล ณ 31 ธ.ค. 2563) (กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ที่มา: <https://www.dop.go.th/>) และคาดการณ์ว่า ภายในปี 2564 ประชากรสูงวัยจะเพิ่มขึ้นเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเข้าเกณฑ์ ‘สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์’ (Aged Society) และภายในปี 2574 ประชากรสูงวัยจะเพิ่มขึ้นเป็น 28 เปอร์เซ็นต์ เรียกได้ว่าเตรียมก้าวสู่การเป็น ‘สังคมสูงวัยระดับสูงสุด’ (Super-Aged Society) และคาดการณ์ว่าภายในปี 2583 จะมีประชากรสูงวัยเพิ่มขึ้นเป็น เกือบ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ

ดังนั้น หากจะมองถึงโอกาสในการฟื้นฟูและรูปแบบในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เติบโตมากยิ่งขึ้น สำหรับกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวทั่วไปแบบเดิมเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ คงต้องพิจารณาไปถึงการขยายฐานกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวไปยังตลาดนักท่องเที่ยวสูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ควรมองข้าม นับว่าเป็นตลาดที่สำคัญในยุคปัจจุบันที่มีการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในอนาคต เนื่องจากนักท่องเที่ยวสูงอายุมีพลังที่มากกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น ทั้งด้านเวลาและกำลังซื้อ อีกทั้งปัจจุบันนักท่องเที่ยวสูงอายุจำนวนมากยังมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง พร้อมกับการเดินทางท่องเที่ยวและกลายเป็นกลุ่มตลาดที่ทรงอิทธิพลในการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวสูงกว่านักท่องเที่ยวในช่วงอายุอื่น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จึงได้รับการนิยามว่าเป็นกลุ่มผู้สูงวัยในสภาวะพลัมพลัง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงวัยในสภาวะพลัมพลังในประเทศไทย เนื่องจากเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีแนวโน้มการเติบโตสูงในอนาคต และยังคงมีผู้ศึกษาวิจัยหรือพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุเป็นจำนวนน้อย เพื่อสามารถนำไปพัฒนาในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์สามข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพลัมพลังในประเทศไทย (2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพลัมพลังในประเทศไทย (3) เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพลัมพลังในประเทศไทย

การทบทวนวรรณกรรม

จากงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงวัยในสภาวะพลัมพลังในประเทศไทย ผู้วิจัยได้รวบรวม แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบคิดในการทำวิจัยดังนี้

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A)

ทฤษฎี 5A ของ Tourism Western Australia (2008) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural Attractions) 2) สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built Attractions) รวมถึง กิจกรรมที่มนุษย์จัดขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก และกิจกรรมการประชุม (Meeting, Incentive, Exhibition, Convention: MICE) 3) สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural Attractions) 4) สิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ (Social Attractions)

กิจกรรม (Activities) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนัก และท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยว และช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยวกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีความหลากหลาย และตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย อาทิ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย กิจกรรมทางทะเล เช่น ดำน้ำ ว่ายน้ำ เป็นต้น กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมเดินป่า กิจกรรมดูนก กิจกรรมส่องสัตว์ กิจกรรมแสง สีเสียง ในสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ เป็นต้น

การเข้าถึง (Access) สภาพการเข้าถึง (เส้นทางคมนาคม) หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ มีความสะดวกสบายเหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยว มากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมือง ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น เป็นต้น พิจารณาจากลักษณะการเดินทางว่าเป็นอย่างไร เช่น โดยรถยนต์ เรือ หรือการเดินทางสภาพของเส้นทาง ใช้อำนวยต่อการเดินทางมากน้อยเพียงใด มีสภาพเป็นถนนคอนกรีต ลาดยาง ลูกกรง หรือถนนดิน ถ้าเป็นแม่น้ำลำคลองต้องใช้เรือ หรือแพ มีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และถ้าเป็นทางเท้าสภาพทางเดินดีหรือไม่ ระยะทางเดินเหมาะกับนักท่องเที่ยวเพียงใด การจัดหาพาหนะสะดวกหรือยาก และค่าจ้างแพงหรือถูก เป็นต้น ดังนั้นตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสภาพการเข้าถึงอาจพิจารณาได้จาก ความสะดวก อุปสรรค หรือสิ่งกีดขวางการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง และสภาพถนน การคมนาคมขนส่ง และความสะดวกในการเดินทางทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Access) เช่น เที่ยวบิน การตรวจคนเข้าเมือง รถโดยสารสาธารณะ และสภาพถนนหนทาง ฯลฯ นอกจากนี้การเข้าถึงในแหล่งท่องเที่ยวยังหมายถึงสิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้จัก และทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นได้ง่ายขึ้น

สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถจะใช้ได้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น ที่พักแรม ร้านอาหาร และเครื่องดื่ม สถานเริงรมย์สถานบริการอื่น ๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะพิจารณาทั้งปริมาณ และคุณภาพควบคู่กันไป และถ้าหากในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวนั้นไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน พิจารณาถึงความสะดวก และความใกล้เคียงที่จะไปอาศัยใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกจากแหล่ง ชุมชนข้างเคียงได้ยากง่ายเพียงใด ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกอาจพิจารณาได้จากระบบสาธารณูปโภคหรือสาธารณูปการ การให้บริการบ้านพัก สถานบริการต่าง ๆ ระบบสื่อความหมายและระบบการจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination Amenities) ได้แก่ 1) ร้านอาหาร 2) ร้านค้าต่าง ๆ เช่น ร้านขายของ บริษัทบริการการท่องเที่ยว ร้านของที่ระลึก 3) การบริการอื่น ๆ เช่น ร้านตัดผม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านเช่ารถ 4) ระบบสาธารณูปโภค 5) สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ฯลฯ

ที่พัก (Accommodation) สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคา และการบริการ และมีความเหมาะสมต่อสถานที่ และที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย และมีความปลอดภัยที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) เช่น โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล และเกสต์เฮาส์

องค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A) หมายถึง องค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีหลักแนวคิดในรูปแบบดังนี้ การเข้าถึง (Accessibility) ความสามารถของผู้ใช้บริการในการเข้าถึงเรื่องของการคมนาคมในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม (Activity) ภายในสถานที่ท่องเที่ยวมีรูปแบบกิจกรรมให้กับผู้บริการเข้ามามีกิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) แหล่งท่องเที่ยวมีทรัพยากรที่สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และที่พัก (Accommodation) ภายในสถานที่ท่องเที่ยวต้องมีที่พักให้กับผู้เข้ามาใช้บริการ (চিত্বর ประดิษฐ์รอด, 2559: 10-12)

กล่าวโดยสรุปคือ องค์ประกอบการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้ให้บริการแหล่งท่องเที่ยว ถ้าแหล่งท่องเที่ยวมีองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 5A ก็จะสามารถเป็นส่วนที่ช่วยจูงใจให้ท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมได้อย่างต่อเนื่อง และยังสามารถสร้างจุดสนใจในแหล่งท่องเที่ยวของรูปแบบนั้น ๆ ได้

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

ลักษณะและรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ลักษณะและรูปแบบของกิจกรรมที่จะให้บริการ นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่ง นั้นมีหลากหลายกิจกรรม แล้วแต่สภาพของแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่ง (เดชา ไต้สูงเนิน, 2543: 46) ได้แก่

1. การแสดงสินค้าหรือสาธิต แปลงสาธิตพันธุ์ พืชสวยงามและหลากหลาย เช่น กล้วยไม้ ดอกไม้ พืชผักในท้องถิ่น และจากต่างประเทศที่น่าตื่นตาตื่นใจ แปลงรวบรวมพันธุ์ชนิดต่าง ๆ เช่น พันธุ์กล้วยไม้ พันธุ์พริก พันธุ์มะเขือ เป็นการรวมพันธุ์จากแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก การแสดงขั้นตอนการปฏิบัติการต่าง ๆ ทางเกษตร เช่น การปลูก ดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว ผลผลิต การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุภัณฑ์ การแปรรูปผลผลิต การเลี้ยงไหม การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงครั่ง การแสดงประเพณี วัฒนธรรมด้านการเกษตรในอดีตที่ผ่านมา เช่น การตกกล้า การไถนา การดำนา การเก็บเกี่ยว การซอมข้าวหรือตำข้าว การเก็บเกี่ยวพืชผล และแปรรูป การแสดงงานฝีมือ หรือหัตถกรรมต่าง ๆ การแสดงอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องไม้ และวิธีการเกษตรของไทยในอดีต

2. ให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมระยะสั้น การเข้า ชมสวนเกษตร เช่น ดอกไม้ พืชผัก สมุนไพร ผลไม้ โดยนักท่องเที่ยวอาจเก็บผลผลิตกินเองจากต้น หรือ การซื้อผลผลิตโดยเลือกเก็บเองได้ มีทั้งความสวยงาม ความแปลกตา และบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ ทำกิจกรรมที่บ้านระยะสั้นร่วมกับชาวบ้าน เช่น ซี่ควาย นั่งเกวียน ไถนา กรีดยาง ยกยอ พายเรือทอดแห

3. ให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้าน เพื่อศึกษา และสัมผัสการใช้ชีวิตของชาวชนบทเกษตร โดยให้ นักท่องเที่ยวได้รับบริการที่อบอุ่น ปลอดภัย สะดวก สะอาด

4. การอบรมให้ความรู้การเกษตรแผนใหม่และ ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน ฝึกหัดปฏิบัติ เกี่ยวกับการทำการเกษตรสมัยใหม่ เช่น การปลูก และดูแลรักษาพืช การแปรรูปและเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งอาจจะมีการมอบประกาศนียบัตร หรือการให้ฝึกหัดปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาของชาวบ้านในชนบท เช่น ศึกษาแมลงที่เป็นประโยชน์ พืชผักพื้นเมืองที่กินได้ การเก็บเห็ดในป่า การทำข้าวเม่า การทำขนมจีน การทำน้ำตาลจากมะพร้าว และตาลโตนด การเก็บเกี่ยวข้าวด้วยกระ การนวดแผนโบราณและการอบสมุนไพรการเผาข้าวหลาม

5. จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร สินค้าอาหารเกษตรแปรรูปที่หลากหลายของกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร สินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองของ เกษตรกร ของใช้และของที่ระลึกต่าง ๆ ผักสด ผลไม้ สด ดอกไม้สด ต้นพันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์พืชที่น่าสนใจให้ นักท่องเที่ยวซื้อไปปลูกเอง อาหารที่ผลิตและเตรียมในพื้นที่แบบง่าย ๆ แต่สะอาด เช่น ข้าวโพดต้ม ถั่วต้ม เผือกต้ม มันต้ม อ้อยควั่น ผลไม้สด อาหารสำเร็จรูป บรรจุถุง หรือกล่อง น้ำผัก น้ำผลไม้ต่าง ๆ

6. ให้รู้ทางด้านธุรกิจเกษตร ในช่วงที่ธุรกิจอื่น ๆ ประสบปัญหาเนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำเช่นในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเดินทางเพื่อมาหาช่องทางในการ ทำธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนรวดเร็ว และเป็นธุรกิจที่ยังก้าวหน้าไปได้ ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส พบเห็น กิจกรรมของเกษตรกร แล้วอาจจะเกิดแนวคิดในการ ทำธุรกิจ โดยร่วมลงทุนกับเกษตรกร เช่น ร่วมกับเกษตรกรทำการผลิตเพื่อแปรรูป เพื่อส่งออกและ จำหน่ายภายในประเทศ หรือร่วมกันผลิตและจำหน่าย สินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ การท่องเที่ยวในลักษณะนี้ นอกจากจะเอื้อผลประโยชน์อย่างสูงให้แก่เกษตรกร แล้ว ยังเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยเหลือภาคธุรกิจอื่นที่ ได้รับผลกระทบจากสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ผู้สูงอายุ

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้นิยามว่า "ผู้สูงอายุ" คือ ประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิงซึ่งมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป

สำหรับประเทศไทย "ผู้สูงอายุ" ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

ส่วนคำว่า "สังคมผู้สูงอายุ" องค์การสหประชาชาติ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) และระดับสังคมผู้สูงอายุระดับสูงสุด (Super-aged society) โดยให้นิยามของระดับต่าง ๆ ซึ่งทั้งประเทศไทยและรวมทั้งประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกใช้ความหมายเดียวกันในนิยามของทุกระดับของสังคมผู้สูงอายุดังนี้

การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) คือ การมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปรวมทั้งเพศชายและเพศหญิงมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี เกินร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ

ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) คือ เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 หรือ ประชากรอายุ 65 ปี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14 ของประชากรโดยรวมทั้งหมดของทั้งประเทศ

ระดับสังคมผู้สูงอายุระดับสูงสุด (Super-aged society) คือ สังคมที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ

คาดการณ์ว่าในปี พ.ศ.2574 ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงวัยระดับสุดยอด (super aged society) เมื่อมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรไทยทั้งหมด (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2560: 132) และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2557: 2) ระบุว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรศาสตร์นี้มาจากปัจจัยทางประชากรที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก คือ คนไทยนิยมมีบุตรจำนวนน้อยลง เป็นผลมากจากการวางแผนครอบครัวที่ได้ผลดีจึงทำให้เด็กที่เกิดมาในแต่ละปีมีจำนวนลดลงเรื่อย ๆ และประการที่สอง คือ ความก้าวหน้าและการพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุขในช่วงเวลาหลายสิบปี ที่ผ่านมามีส่วนช่วยให้คนไทยมีอายุยืนยาวขึ้นส่งผลให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็น “สังคมผู้สูงอายุ” อย่างเต็มตัว ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้ผู้สูงอายุกลายเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายแรก ๆ ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเชื่อว่านักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีศักยภาพและมีกำลังซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว

จิราวดี รัตนไพฑูรย์ชัย (2557) ปัจจุบันตลาดผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เป็นอีกตลาดหนึ่งที่มีแนวโน้มเติบโตสูงในอนาคต เนื่องจากการพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่ทำให้ประชากรมี อัตราการเสียชีวิตลดต่ำลงผู้สูงอายุมีแนวโน้มจะมีอายุยืนยาวขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุงาน ประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมสันทนาการและการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน หรือเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ เนื่องจากมีเวลามากกว่านักท่องเที่ยววัยอื่นๆ และมีความพร้อมทางการเงิน การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจึงเป็นช่องทางการท่องเที่ยว ตลาดใหม่เนื่องจากเป็นตลาดที่มีคุณภาพและมีกำลังซื้อในการท่องเที่ยวสูงกว่าตลาดทั่วไป และทิศทางในอนาคตสำหรับสังคมไทย คือ ลักษณะทางสังคมต้องปรับเปลี่ยนเป็นสังคมที่เอื้อเฟื้อ คำนึงถึง และให้ความสำคัญกับ ผู้สูงอายุมากขึ้น มีการ อำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุไทย โดยเฉพาะ ทั้งสินค้าและบริการ รวมไปถึงจะมีนโยบายที่เกี่ยวข้อง กับผู้สูงอายุโดยตรงมากยิ่งขึ้น

ความหมายของพหุพลัง คำว่าพหุพลัง (active ageing) ได้รับการบัญญัติโดยองค์การอนามัยโลก เมื่อปี ค.ศ. 1990 และมีการกำหนดกรอบนโยบายพหุพลังขึ้นในปี ค.ศ. 2002 โดยกล่าวว่า พหุพลัง เป็นกระบวนการที่เหมาะสม ที่นำไปสู่การมีสุขภาพดี (healthy) การมีส่วนร่วม (participation) และการมีหลักประกันที่มั่นคง (security) ในการที่จะเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเมื่อสูงวัย (WHO, 2002) ซึ่งคำว่า “active” หมายถึงการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องของผู้สูงอายุในด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม จิตวิญญาณ และกิจกรรม

ในท้องถิ่น ไม่เพียงแต่การคงไว้ซึ่งความกระฉับกระเฉงทางด้านร่างกายหรือการมีส่วนร่วมในภาคแรงงานเท่านั้น โดยแม้ว่าผู้สูงอายุจะเกษียณจากงานแล้ว มีความเจ็บป่วยหรือมีความพิการ ก็ยังคงสามารถมีส่วนร่วมกับครอบครัว เพื่อน ชุมชน และประเทศชาติได้ สำหรับในประเทศไทย ยังไม่มีการบัญญัติคำแปลของคำว่า “Active Ageing” โดย ราชบัณฑิตยสถาน จึงมีการใช้คำในภาษาไทยที่แตกต่างกันออกไป เช่น “สูงวัยอย่างมีคุณภาพ” “พหุพลัง” “พหุพลัง” หรือ “ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ” เป็นต้น (เล็ก สมบัติศิริพัฒน์ ยอดเพชร และธนิศานต์ศักดิ์ดาพร. 2554:8)

จากแนวคิดพหุพลัง (active aging) ซึ่งเกี่ยวข้องกับคำว่า healthy aging ที่หมายถึงการเป็นผู้สูงอายุที่ปราศจากโรค และรวมถึงการมีความสามารถในการใช้ร่างกาย สรีรวิทยา จิตใจและสังคม ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระบวนการชราที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม โดยพหุพลัง (active ageing) จะอยู่บนฐานของ

- Human right of older adult (สิทธิมนุษยชน) ได้แก่ ผู้สูงอายุสามารถจะทำอะไรก็ได้ตามสิทธิที่มีอยู่ เช่น สามารถขึ้นรถโดยสารประจำทางได้ เป็นต้น
- Independence (การมีชีวิตที่อิสระ) ได้แก่การมีส่วนร่วม (participation) การมีศักดิ์ศรี (dignity) การได้รับการดูแล (care) การทำให้สำเร็จด้วยตนเอง (self fulfillment)
- Active aging เป็นกระบวนการ (process) ของ successful aging หรือการสูงวัยที่ประสบความสำเร็จ นั่นคือ เป็นผู้สูงวัยที่สามารถช่วยเหลือ สอนแนะผู้อื่นได้ (interpersonal relationship) และสามารถถ่ายทอดข้อมูล เพิ่มคุณค่าแก่สังคม มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ (productive activity) โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่
 1. มีการหลีกเลี่ยงโรคภัยและความพิการทั้งหลาย (avoid disease and disability)
 2. ไม่แยกตัวไปอยู่คนเดียว มีเครือข่ายทางสังคม และต้องมีการสนับสนุนทางสังคม ช่วยเหลือตนเองได้พอควร (engagement with life)
 3. สมอยังดีอยู่ มีความตั้งใจ รับผิดชอบ สามารถทำได้ (self efficacy) ยังมีความหวังและรู้ตัวว่าทำได้ เชื่อในความสามารถของตน และร่างกาย ยังแข็งแรง มีงานอดิเรก มีการสนับสนุนทางอารมณ์ (high cognitive and physical function)

ซึ่งองค์การอนามัยโลก อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของการเป็นผู้สูงวัยที่มีพลัง ประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่

- 1) มีสุขภาพที่ดี (healthy)
- 2) มีความมั่นคงหรือการมีหลักประกันในชีวิต (security)
- 3) มีส่วนร่วม (participation)

อย่างไรก็ตามในประเทศไทยได้มีการศึกษาผู้สูงวัยไทยที่มีภาวะพหุพลัง จะมีลักษณะดังนี้

1. มีการทำกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา ไม่อยู่นิ่ง เช่น ทำกิจกรรมที่ชอบในยามว่างหรือมีงานอดิเรก หรือกิจกรรมการเรียนรู้ มีการทำกิจกรรมในองค์กรที่เป็นสมาชิก (ครอบครัว ชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้)
2. การมีสุขภาพที่ดี คือ มีสุขภาพทางร่างกายดี จิตใจสงบ มีสติ มีสังคมที่ดี มีสุขภาพทางจิตวิญญาณที่ดี เช่น สวดมนต์ ทำวัตรเช้า-เย็น แม่เมตตา
3. การมีความมั่นคงในชีวิต ได้แก่ มีความมั่นคงด้านรายได้ มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง และมีความ

มั่นคงด้านผู้ดูแล

ส่วนองค์การความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development [OECD]) ได้ให้ความหมายที่เน้นทางด้านเศรษฐกิจไว้ว่า พหุพลัง คือความสามารถของบุคคลเมื่อสูงวัย ที่สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ และภาคเศรษฐกิจได้ (Hutchison, Morrison, & Mikhailovich, 2006)

กุศล สุนทรธาดา และกมลชนก ขำสุวรรณ (2553) ยังให้ความหมายของพหุพลังไว้ว่า หมายถึงผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีการทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและสามารถช่วยเหลือตนเองในการทำ กิจกรรมประจำวัน มีส่วนร่วมในการทำงาน และมีส่วนร่วมในครอบครัวและกลุ่มสังคม รวมทั้งมีความมั่นคงทั้งด้านการเงินและด้านกายภาพ

ซึ่งการที่ผู้สูงอายุมีสภาวะพหุพลัง (active aging) คือมีองค์ประกอบ 3 ส่วนสำคัญ คือ สุขภาพ การมีส่วนร่วม และความมั่นคงในชีวิตที่สมดุลกัน นั้นหมายถึงการไม่มีภาวะเจ็บป่วย ไม่มีปัจจัยเสี่ยงในการเกิดโรค รวมทั้งมีความพร้อมและความมั่นคงในด้านต่าง ๆ จะส่งผลต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ เมื่อมีสุขภาพกายและใจที่ดี ก็จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพ ซึ่งนำไปสู่ความพร้อมของผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ อย่างหลากหลาย หรือการทำกิจกรรมใหม่ ๆ ที่ไม่เคยทำตามความสนใจของตนเอง เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน มีความสุข คลายเครียด สนุกสนาน ใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์ เช่น การร้องเพลง ฟังเพลง งานฝีมือ หรืองานอดิเรกที่สนใจและกิจกรรมที่มีปฏิสัมพันธ์มีส่วนร่วมกับผู้อื่น เช่น การพบปะเพื่อน ๆ เข้าสังคม การได้พบเจอลูกหลาน การออกไปทำกิจกรรมนอกบ้าน การเดินทางและการท่องเที่ยว จะเป็นการเพิ่มคุณค่า ความเชื่อมั่น ความมั่นใจ และความภาคภูมิใจให้แก่ตนเองได้

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่เน้นการเร่งรีบ ชอบและปรารถนาการท่องเที่ยวแบบเนิบช้า เน้นการสัมผัส สัมผัส เรียนรู้ชื่นชม ดังนั้นการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจึงเป็นตลาดใหม่สำหรับการท่องเที่ยวที่เมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ ต้องมุ่งเน้นพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเข้ามาท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นตลาดที่มีคุณภาพและมีกำลังซื้อในการท่องเที่ยวสูงกว่าตลาดทั่วไป พื้นที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มี ข้อจำกัดทางด้านร่างกาย และต้องคัดสรรสินค้าทางการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการ และรองรับอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ เนื่องด้วยพฤติกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเฉพาะตัวโดยมีความสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในแต่ละประเภท (Cohen, E., 1979: 179 - 201) ดังนี้ คือ

หนึ่ง กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบที่ต้องการได้รับความสำราญ (Recreational tourists) เน้นความสำคัญของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการพักผ่อน ร่างกาย เน้นความสำราญเพลิดเพลิน

สอง กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวมุ่งหาประสบการณ์ (The experiential tourists) หมายความว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อแสวงหาประสบการณ์ที่แท้จริง ซึ่งนักท่องเที่ยวประเภทนี้สนใจศึกษา

และได้รับประสบการณ์จริงจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปสัมผัส

สาม กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบต้องการสัมผัสกับคนท้องถิ่น (The experimental tourists) โดยมีลักษณะเด่นคือ ชอบติดต่อกับพูดคุยกับคนท้องถิ่น เพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจในชีวิตความเป็นอยู่ มีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของคนท้องถิ่น

สี่ กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้ชีวิตแบบคนท้องถิ่น (The existential tourists) ซึ่งนักท่องเที่ยวประเภทนี้มีความต้องการผจญภัย หรือใช้ชีวิตภายใต้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตเดียวกับคนท้องถิ่น ชอบใช้เวลาอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวเป็นเวลานาน

แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง การกระทำของตัวบุคคล พลังผลักดันให้ผู้คนมีลักษณะพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และยังสามารถกำหนดทิศทางให้บรรลุเป้าหมายของพฤติกรรมเหล่านั้นได้ด้วย คนที่มีพลังทางด้านแรงจูงใจสูงจะใช้ความพยายามในการกระทำดังกล่าวให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์แบบ โดยไม่ลดละ แต่เมื่อบุคคลนั้นมีแรงจูงใจต่ำจะไม่แสดงปฏิกิริยาหรือพฤติกรรม อันก่อให้เกิดการล้มเลิกที่มีการตั้งเป้าหมายไว้ได้ (รัตนศักดิ์ เนียมโสภา, 2561, 7-12)

แรงจูงใจในการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเกิดจากแรงจูงใจภายในและภายนอก (Intrinsic and extrinsic motivation) นักท่องเที่ยวบางคนเดินทางท่องเที่ยวเพื่อความพึงพอใจและความตื่นเต้นสนุกสนานส่วนตัว บางคนเดินทางเพื่อเจรจาธุรกิจ หรือร่วม ประชุมเพื่อพัฒนาอาชีพ และสรุป แรงจูงใจด้านการท่องเที่ยวและตัวอย่างกิจกรรมท่องเที่ยว ได้เป็น 4 ประเภท ดังตาราง ประเภทของการจูงใจด้านการท่องเที่ยว

ตารางที่ 1: ประเภทของการจูงใจด้านการท่องเที่ยว

แรงจูงใจด้านการท่องเที่ยว	กิจกรรมการท่องเที่ยว
กายภาพเพื่อหลีกเลี่ยงความจำเจและลดความเครียด	พักผ่อนวันหยุด ท่องเที่ยวคนเดียว ท่องเที่ยวเกาะ
สังคม	เยี่ยมเยียนญาติมิตรและเพื่อน พบเพื่อนใหม่
ความท้าทาย ความพึงพอใจ	ท่องเที่ยวผจญภัย ท่องเที่ยวเรือสำราญ
ชื่อเสียง เกียรติยศ	ร่วมประชุมสัมมนา ศึกษา/อบรมเพิ่มพูนความรู้
ความแปลกใหม่	ท่องเที่ยวในดินแดนห่างไกล ท่องเที่ยวเพื่อศึกษา วัฒนธรรม ท่องเที่ยวเชิงกีฬา

(Crompton and McKay, 1997) อธิบายว่า ความสำคัญในการเข้าใจแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว มีสามประการดังนี้

หนึ่งคือ จะช่วยให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวสามารถสร้างสินค้าและบริการให้ตรงตามความต้องการของลูกค้าหรือนักท่องเที่ยว

สองคือ สามารถสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวใน ด้านประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวของลูกค้าทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวยังสถานที่นั้นๆ อีกหลายครั้งและต้องการที่จะแนะนำให้เพื่อนญาติมิตรมาท่องเที่ยวที่ นักท่องเที่ยวมีความประทับใจและพึงพอใจ

สามคือ ความเข้าใจในความต้องการของลูกค้านำไปสู่การวางแผนทางการตลาดเฉพาะกลุ่มที่มีประสิทธิภาพสูง ถูกใจนักท่องเที่ยว จากมุมมองของนักจิตวิทยาการท่องเที่ยว แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางออกไปท่องเที่ยวคือ ความพยายามที่จะสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำและประสบการณ์นั้นๆ มักจะเกี่ยวข้องกับสังคม จิตวิทยา และเศรษฐกิจ Heckhausen's theory of intention volition กล่าวว่า แรงกระตุ้นจะต้องผ่านการพิจารณาตรึกตรองข้อดีและข้อเสียของกิจกรรมนั้นๆ ความตั้งใจและความเต็มใจที่จะกระทำกิจกรรมนั้นๆ การทดลองกิจกรรมนั้นๆ และนำไปสู่การกระทำกิจกรรมนั้นๆ อย่างเต็มรูปแบบ เส้นทางการท่องเที่ยวเริ่มจาก แรงจูงใจ หาข้อมูล การตัดสินใจ ชำระเงิน และท้ายที่สุดคือ การเดินทางไปท่องเที่ยว

ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด

นิรันดร์ ทัพไชย (2550) กล่าวถึงแรงจูงใจในการท่องเที่ยว (Tourism Motivations) คือ สิ่งที่จะกระตุ้นให้บุคคลหนึ่งที่ต้องการแสวงหาความพอใจด้วยพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย โดยการเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่หนึ่งๆ ที่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความพึงพอใจ หลักหนีจากวิถีชีวิตเดิมๆ รวมถึงการไปเยี่ยมญาติหรือเพื่อน ซึ่งแรงจูงใจในการท่องเที่ยวอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ปัจจัยพื้นฐาน คือ ปัจจัยผลักดัน (Push Factors) และปัจจัยดึงดูดหรือปัจจัยจูงใจ (Pull Factors) ดังนี้

1) ปัจจัยผลักดัน (Push Factors) ในที่นี้หมายถึง แรงจูงใจหรือปัจจัยที่เป็นเหตุจูงใจทางด้านจิตวิทยาหรือความต้องการภายในตัวนักท่องเที่ยวที่เป็นแรงผลักดันให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว หรือเป็นมูลเหตุภายในของตัวบุคคลที่มีความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยว กล่าวคือ เมื่อนักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ในการเดินทางมากขึ้นก็จะแสวงหาความพึงพอใจเพื่อตอบสนองความต้องการในลำดับที่สูงขึ้น ซึ่งแรงจูงใจ 5 ลำดับขั้นในการเดินทาง (Travel Career Ladder – TCL) สามารถอธิบายได้ดังนี้

ขั้นที่ 1. ขั้นผ่อนคลายอารมณ์เป็นขั้นที่ถูกกำหนดจากตัวนักท่องเที่ยวเอง ได้แก่ ความต้องการทางร่างกายที่ต้องการพักผ่อนหรือทำให้ร่างกายแข็งแรงขึ้น หรือการผ่อนคลายอารมณ์ นับเป็น จุดเริ่มต้นของนักท่องเที่ยวที่จะเริ่มเดินทางท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก เช่น นักท่องเที่ยววัยรุ่นอาจได้รับแรงจูงใจจากความต้องการพักผ่อนหรือการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาร่างกายหรือความเพลิดเพลิน อาทิ การเดินทางเพื่อปีนเขา ซึม้าว่ายน้ำ ฯลฯ ซึ่งขั้นผ่อนคลายอารมณ์นั้นนับว่าเป็นแรงจูงใจ ขั้นพื้นฐานในลำดับขั้นความต้องการทางด้านกายภาพ (Physical needs)

ขั้นที่ 2. ขั้นถูกกระตุ้นหรือปลุกเร้า เป็นขั้นที่ถูกกำหนดทั้งจากตัวนักท่องเที่ยวเองและผู้อื่น ได้แก่ ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยกล่าวคือ เมื่อนักท่องเที่ยวได้เดินทางและมีประสบการณ์มากขึ้นเขาจะได้รับ แรงจูงใจจากขั้นที่สูงขึ้น เช่น บุคคลเกิดความกังวลใจเกี่ยวกับสุขภาพเนื่องจาก ความเครียดจากการทำงานที่ จะสร้างความไม่ปลอดภัยแก่ชีวิต ทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเดินทางเพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียด ขั้นถูกกระตุ้น

หรือปลูกเร้านี้จะอยู่ในลำดับขั้นความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)

ขั้นที่ 3. ขั้นสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นก็เป็นขั้นที่ถูกกำหนดทั้งจากตัวนักท่องเที่ยวเอง และผู้อื่น เช่นกัน ได้แก่ การมอบและการได้รับความรัก ความรู้สึก ที่ดีให้แก่ผู้อื่นการรักษาและสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น การได้อยู่ร่วมกับสมาชิกกลุ่ม กล่าวคือ หลังจากการที่นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นการเดินทางท่องเที่ยวจะได้รับแรงจูงใจในขั้นที่สูงขึ้นไปอีกทำให้เกิดแรงจูงใจจากขั้นสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นโดยการเดินทางเพื่อการได้อยู่ร่วมหรือทำกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อนฝูงหรือกลุ่มสังคมที่เขาเป็นสมาชิกทำให้สามารถรักษาสัมพันธระหว่างสมาชิกกลุ่มได้ ซึ่งขั้นสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นนี้ จะอยู่ในลำดับขั้นความต้องการได้รับการยอมรับจากสังคม (Belonging and Social Needs)

ขั้นที่ 4. ขั้นความภาคภูมิใจและการพัฒนาตนเอง เป็นทั้งขั้นที่กำหนดจากตัวนักท่องเที่ยวเอง เช่น การพัฒนาทักษะของตนเอง ความสนใจสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นพิเศษหรือการพัฒนาความสามารถในด้านใดด้านหนึ่ง และเป็นขั้นที่ถูกกำหนดโดยผู้อื่น เช่นการได้รับรางวัลจากภายนอก การได้รับเกียรติ ความหลงใหลในการท่องเที่ยวความภาคภูมิใจในตนเองจากการถูกมองว่าเป็นผู้ชำนาญในการท่องเที่ยว กล่าวคือ ขั้นความ ภาคภูมิใจและการพัฒนาตนเองนั้น จะเป็นขั้นที่บุคคลได้รับแรงจูงใจเพื่อการเดินทางจากการที่นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าการเดินทางทำให้ได้พัฒนาตนเองได้เรียนรู้สิ่งใหม่ที่สนใจหรือรู้สึกภาคภูมิใจจากการเป็นผู้มากด้วยประสบการณ์ในการเดินทาง ซึ่งขั้นความภาคภูมิใจและการพัฒนาตนเองนี้จะอยู่ในลำดับขั้นความต้องการการยกย่องนับถือ (Esteem Needs)

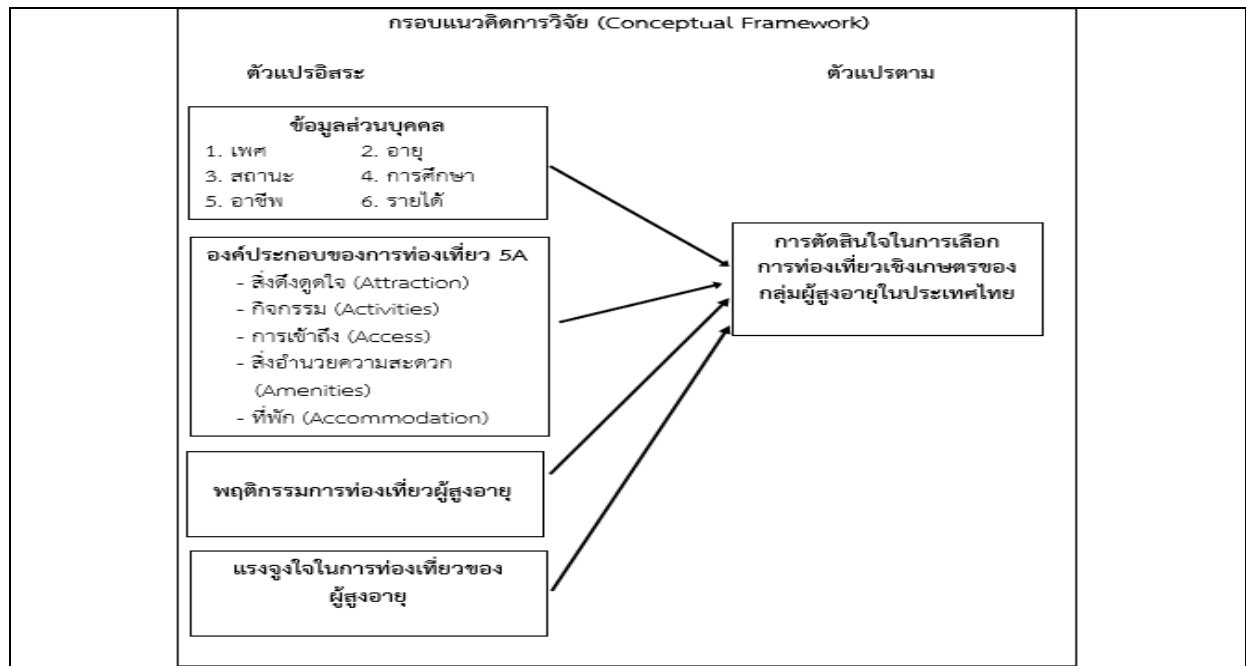
ขั้นที่ 5. ขั้นบรรลุความปรารถนา เป็นขั้นที่ไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นจากผู้ใดหากแต่เป็นขั้นที่บรรลุตามสิ่งที่ใฝ่ฝันมีความเข้าใจในตนเองมากขึ้น ได้พบกับความสงบสุขภายในจิตใจ กล่าวคือขั้นบรรลุความปรารถนาที่เป็นแรงจูงใจขั้นสุดท้ายหรือขั้นสูงสุดซึ่งเป็นแรงจูงใจที่ เกิดจากการที่นักท่องเที่ยว รู้สึกว่าการได้เดินทางไปยังสถานที่แห่งหนึ่งเป็นการบรรลุถึงสิ่งที่ใฝ่ฝันไว้หรือการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น ซึ่งขั้นบรรลุความปรารถนานี้จะอยู่ในลำดับขั้นความต้องการ การ ได้รับความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (Self Actualization Needs) จากข้อมูลข้างต้นปัจจัยผลักดัน (Push Factors) เป็นเพียงมูลเหตุภายในของตัวบุคคลที่จุดชนวนความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยว หลังจากนั้นการตัดสินใจเลือกที่จะเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่นั้นจะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของ แหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยดึงดูด (Pull factors) ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไป ณ จุดหมายปลายทาง เหล่านั้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น

2) ปัจจัยดึงดูด (Pull Factors) ในที่นี้หมายถึง แรงจูงใจหรือปัจจัยที่เป็นเหตุจูงใจในการกำหนดจุดหมายปลายทาง และตัดสินใจเลือกเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่นั้นโดยขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุปคือ แรงจูงใจเป็นแรงผลักดันที่เกิดจากความรู้สึกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวโดยแรงจูงใจที่เกิดขึ้น อันเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกที่บุคคลนั้นได้รับมา และเกิดการรับรู้ มีความรู้สึก เกิดแรงกระตุ้นในการดำเนินการตนเองเพื่อเดินทางไปท่องเที่ยว

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในประเทศไทย

ที่มา: ผู้วิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

แบบแผนการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในประเทศไทย เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการใช้ข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติมาช่วยในการตอบคำถามการวิจัยเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจถึงกระบวนการพฤติกรรม ทักษะของตนเองในการตอบแบบสอบถามการวิจัย โดยผู้วิจัยใช้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์หาค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ภายในประเทศไทย ในพื้นที่ภูมิภาคต่าง ๆ ประกอบด้วย ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร

ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 410 คน ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาสำหรับการศึกษาวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน – ธันวาคม 2564

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจตอบแบบสอบถาม โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูล และใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่านช่องทางต่างๆ จากกลุ่มผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป

ใช้โปรแกรมทางสถิติทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์หาค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นก่อนการทดลอง

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี ที่สอดคล้องกับงานวิจัย และได้จัดทำแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยทางด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A) ด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ และด้านแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุในประเทศไทย แล้วนำมาปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด นำมาหาความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตรวจสอบด้วยวิธี Cronbach Alpha ได้ค่ามากกว่า 0.7 จึงยอมรับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีความน่าเชื่อถือได้

ขั้นการทดลอง

คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่บกพร่องมาทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นและนำไปเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดจนครบตามจำนวน

ขั้นหลังการทดลอง

คณะผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามของข้อมูลที่ทำมาทำการวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญอย่างครบถ้วน และนำมาแปลผลด้วยโปรแกรมทางสถิติ ทางคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์หาค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลังในประเทศไทยในประเทศไทย ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 410 พบว่า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ขึ้นไป ที่เคยใช้และใช้บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 410 คน แบ่งเป็น เพศหญิงจำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 52.93 เพศชายจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 47.07 และ ช่วงอายุ 66 – 70 ปีจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 36.59 สถานภาพสมรสจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 46.10 ระดับการศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 160 คน คิดเป็นร้อยละ 39.02 อาชีพเกษียณอายุจำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 49.27 ระดับรายได้ตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 37.07 ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ กรุงเทพมหานครจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.05 สุขภาพร่างกายแข็งแรงจำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 90.73 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลังในประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่2: ตารางแสดงผลด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A)

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่า S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	4.08	0.81	มาก
2	กิจกรรม (Activities)	4.13	0.79	มาก
3	การเข้าถึง (Access)	4.18	0.94	มาก
4	สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	4.17	0.86	มาก
5	ที่พัก (Accommodation)	4.30	0.93	มากที่สุด
ผลรวมด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (5A)		4.17	0.87	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัย ปัจจัยท่องเที่ยวทางด้านองค์ประกอบ (5A) ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลังในประเทศไทย ระดับค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.17 ระดับพึงพอใจมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านที่พัก (Accommodation) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 โดยปัจจัยทางด้านแหล่งที่พักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกี่ยวกับระบบรักษาปลอดภัยโดยรวมของกลุ่มผู้สูงอายุในสภาวะพหุพลัง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ด้านการเข้าถึง (Access) ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.18 โดยปัจจัยทางด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลัง ในด้านเส้นทางคมนาคม มีป้ายบอกทางที่ชัดเจน บอกแหล่งที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความชัดเจน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.17 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุและผู้พิการอย่างเหมาะสม มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ด้านกิจกรรม (Activities) ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.13 โดยปัจจัยทางด้านการกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเชิง

เกษตรกลุ่มผู้สูงวัยในสภาวะพหุพลังขึ้นชอบเพียงกิจกรรมการเยี่ยมชมบรรยากาศที่งดงามภายในแหล่งท่องเที่ยว มีระดับความพึงพอใจมาก และด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.08 โดยปัจจัยทางด้านสิ่งดึงดูดใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรเนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นที่รู้จักมากจากสื่อต่าง ๆ รวมไปถึงคำแนะนำต่าง ๆ จากผู้ที่เคยมาใช้บริการ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพหุพลังในประเทศไทย ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพหุพลังในประเทศไทยพบว่า ด้านวัตถุประสงค์ของกลุ่มผู้สูงอายุเน้นเพื่อชมธรรมชาติทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ด้านกิจกรรมระหว่างท่องเที่ยวเน้นเยี่ยมชมสถานที่ ชมการแสดง และชมการสาธิตต่าง ๆ ของทางแหล่งท่องเที่ยว โดยมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ด้านวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุเลือกเพื่อชมธรรมชาติ โดยมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ด้านระยะเวลาในการท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุให้ความสนใจในเรื่องของระยะเวลาในการท่องเที่ยวใน 1 ครั้งต่อการเดินทางในระยะเวลา 3 – 4 วัน โดยมีระดับความพึงพอใจมากที่สุดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ทางด้านช่วงเวลาในการท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่เลือกท่องเที่ยวในระหว่างวันจันทร์ – วันศุกร์ โดยมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ด้านระดับความถี่ในการท่องเที่ยวตลอดระยะเวลา 1 ปี ประมาณ 3 – 4 ครั้งต่อปี โดยมีระดับความพึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ด้านวิธีการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุเลือกวิธีการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว โดยมีระดับความพึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ด้านค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยวใน 1 ครั้ง ต่อการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุพึงพอใจที่ค่าใช้จ่ายประมาณ 5,001 – 10,000 บาท โดยมีระดับความพึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10

ผลการวิเคราะห์แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพหุพลังในประเทศไทย

ตารางที่3: ตารางแสดงผลด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพหุพลังในประเทศไทย

ข้อ	แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพหุพลังในประเทศไทย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่า S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	บรรยากาศและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ	4.04	0.80	มาก
2	การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่นสังคมออนไลน์ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์	4.11	0.78	มาก
3	มีกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจการให้บริการและการอำนวยความสะดวกของแหล่ง	4.00	0.81	มาก

ข้อ	แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลังในประเทศไทย	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ค่า S.D.	ระดับความพึงพอใจ
	ท่องเที่ยวครบถ้วน			
ผลรวม		4.06	0.79	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลังในประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจ โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สังคมออนไลน์ อินเทอร์เน็ต และโทรทัศน์ โดยมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 รองลงมาคือด้านบรรยากาศและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ โดยมีระดับความพึงพอใจที่ค่าเฉลี่ย 4.04 และด้านมีกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจการให้บริการและการอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวครบถ้วน โดยมีระดับความพึงพอใจที่ค่าเฉลี่ย 4.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 4: ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ แนวโน้มปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลังในประเทศไทย

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-1.154	.209		-5.519	.000
5A	1.933	.217	1.130	8.892	.000
Behavior	.388	.275	.237	1.410	.159
Motivation	-1.012	.157	-.621	-6.427	.000

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม ปัจจัยด้านองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยว 5A ($B = 1.93$, $t = 8.9$, $p\text{-value} = 0.00$) และพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลัง ($B = 0.39$, $t = 1.41$, $p\text{-value} = 0.16$) ส่วนด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลัง ($B = -1.01$, $t = -6.42$, $p\text{-value} = 0.00$) มีผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

พบว่า ปัจจัยองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพหุพลังในประเทศไทย มีแนวโน้มในทิศทางบวก เท่ากับ 1.93 มีผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามความพึงพอใจ ได้แก่ ที่พัก (Accommodation), ด้านการเข้าถึง (Access), สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities), กิจกรรม (Activities), สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

รองลงมา ปัจจัยพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพหุพลังในประเทศไทย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงวัย มีแนวโน้มในทิศทางบวกขนาดปานกลางเท่ากับ 0.39 โดยเรียงลำดับตามความพึงพอใจ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของกลุ่มผู้สูงอายุเน้นเพื่อชมธรรมชาติทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร, กิจกรรมระหว่างท่องเที่ยวเน้นเยี่ยมชมสถานที่ ชมการแสดง และชมการสาธิตต่าง ๆ ของทางแหล่งท่องเที่ยว, ระยะเวลาในการท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุให้ความสนใจในเรื่องของระยะเวลาในการท่องเที่ยวใน 1 ครั้งต่อการเดินทางในระยะเวลา 3 – 4 วัน, ช่วงเวลาในการท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่เลือกท่องเที่ยวในระหว่างวันจันทร์ – วันศุกร์, ระดับความถี่ในการท่องเที่ยวตลอดระยะเวลา 1 ปี ประมาณ 3 – 4 ครั้งต่อปี, วิธีการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุเลือกการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว และค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยวใน 1 ครั้ง ต่อการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มผู้สูงอายุพึงพอใจที่ค่าใช้จ่ายประมาณ 5,001 – 10,000 บาท

สุดท้าย ปัจจัยด้านแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพหุพลังในประเทศไทย มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงวัย มีแนวโน้มในทิศทางลบ ขนาดต่ำมากเท่ากับ -1.01

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มผู้สูงวัยที่มีพหุพลังในประเทศไทย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังตามสมมติฐานได้ต่อไปนี้

ปัจจัยทางด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว (5A) สามารถอภิปรายผลได้ว่ากลุ่มผู้สูงวัยที่มีพหุพลังที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ให้ความสำคัญด้านที่พัก มากกว่าด้านการมีกิจกรรมต่าง ๆ ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยชื่นชอบเพียงกิจกรรมการเยี่ยมชมบรรยากาศที่งดงามของสถานที่ / ชมการแสดง / ชมการสาธิตภายในแหล่งท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ แต่กลุ่มผู้สูงวัยที่มีพหุพลังเน้นให้ความสำคัญด้านที่พักเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องของความปลอดภัย ระบบการรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ สามารถอำนวยความสะดวกในของกลุ่มผู้สูงอายุได้อย่างครบถ้วน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประติมากร วงษ์ดี (2563) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยกรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านของพ่อ ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพัชร์ กาญจนรัตน์ และกุลพิชญ์ โภโคยอุดม (2562) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความสนใจท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีต

ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัททิศร์ โชคณัณฑ์ ตระกูล (2553) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของผู้สูงอายุใน กรุงเทพมหานคร

พฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุผลังในประเทศไทย สามารถอภิปรายผล ได้ว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุผลังมีลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่างกันส่วนใหญ่ เลือกการท่องเที่ยวในวันธรรมดาเนื่องจากนักท่องเที่ยวจำนวนไม่มาก และส่วนใหญ่เลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและผสมกลิ่นอายของวิถีชุมชน การดำเนินวิถีชีวิต และพึงพอใจที่ค่าใช้จ่ายประมาณ 5,001 – 10,000 บาท ต่อทริป เน้นการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน และต้องการท่องเที่ยว ประมาณ 3 – 4 ครั้ง/ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา กาแก้ว (2558) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่สวนเกษตร จังหวัดระยอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีศนา มั่นเภา (2558) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษา คลองมหา สวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์เสวก อเนกจำนงค์พร (2558) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของประชากรรูปแบบป้าในกรุงเทพมหานคร

แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุผลังในประเทศไทย สามารถอภิปรายผลได้ว่า กลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุผลังส่วนใหญ่มีแรงจูงใจจากการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สังคมออนไลน์ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ ส่งผลให้มีแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวมากที่สุด โดยแรงจูงใจด้านบรรยากาศ ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ และมีกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีการให้บริการและการอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวครบถ้วน ส่งผลให้มีแรงจูงใจต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวรองลงมาตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย ไชยมูลวงศ์ และคณะ (2561) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาหมู่บ้าน แม่แจ่ม อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลอยระพี ชลวณิช (2555) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจที่มีผลต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีพหุผลังนั้นจะมีรูปแบบและพฤติกรรมท่องเที่ยวที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวทั่วไป คือ เน้นการท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพดี คุ่มค่า เน้นการซื้อด้วยเหตุผลไม่ใช่อารมณ์ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจเป็นหลัก พักนานใช้จ่ายสูง มีความสามารถในการซื้อบริการในราคาสูง เนื่องจากมีเงินเก็บจากการทำงานหนักมาทั้งชีวิต จึงมีศักยภาพสูงในการบริโภค ขณะเดียวกันคำนึงถึงความมั่นใจด้านความปลอดภัย ความมั่นใจด้านบริการ ใส่ใจดูแลสุขภาพที่ดี เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและสุขภาพ อีกทั้งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ไม่ต้องกังวลต่อค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เนื่องจากเป็นผู้มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตจึงมีความละเอียดรอบคอบในการเลือกซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น และเนื่องจากผู้สูงอายุมักมีข้อจำกัดในการเดินทางมากกว่าวัยหนุ่มสาว ดังนั้น การเตรียมความพร้อมในการรองรับตลาดกลุ่มนี้จึงต้องมีการศึกษาในรายละเอียดค่อนข้างมาก และควรมีการเตรียมการที่ดี

ดังนั้น จากข้อมูลแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นสามารถสรุปปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาบริการเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีพหุพลัง ได้ดังนี้ 1. บริษัทนำเที่ยว พิจารณาจากรายการนำเที่ยว ความยืดหยุ่นของการเที่ยวชมสถานที่แต่ละแห่ง การให้บริการมัคคุเทศก์ที่เข้าใจนักท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว 2. พาหนะเดินทาง พิจารณาจากความปลอดภัย และมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกขณะเดินทาง 3. สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมท่องเที่ยว พิจารณาจากที่จอดรถ ทางลาด ราวจับบันได ทางเดินเชื่อม ป้ายสัญลักษณ์ ห้องน้ำ และศาลาที่นั่งพัก 4. ร้านอาหาร พิจารณาจากประเภทของอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ 5. ประเภทกิจกรรมที่ชื่นชอบ เช่น การเที่ยวชมธรรมชาติ การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรม และการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม 6. สื่อสารเครือข่ายออนไลน์พิจารณาจากการสามารถสร้างและเลือกสื่อการโฆษณา สื่อออนไลน์ที่มีความเหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิต เพื่อส่งข่าวสารที่ต้องการสื่อถึงกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพหุพลังที่ชื่นชอบเดินทางท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผู้ประกอบการธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถนำผลการวิจัยมาพิจารณาในด้านที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ด้านบรรยากาศ ทัศนียภาพ ที่พักแรม ออกแบบกิจกรรมและสร้างเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวให้น่าจดจำ รวมถึงการเตรียมพร้อมในการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ การอำนวยความสะดวกในด้านการบริการดูแลผู้สูงอายุในสภาวะพหุพลัง เช่น การติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อความสะดวกและความปลอดภัย ส่งผลให้เกิดประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีแก่ผู้สูงอายุ และการกลับมาใช้บริการซ้ำ

ผู้ประกอบการธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถนำผลการวิจัยมาพิจารณาปรับปรุงด้านช่องทางการตลาดเพื่อการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นความสนใจและเกิดการรับรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุได้โดยตรงมากยิ่งขึ้นผ่านการสื่อสารทางการตลาดในด้านที่ผู้สูงอายุเปิดรับข้อมูลได้โดยง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน คือ สื่อสังคมออนไลน์และสื่อโทรทัศน์

ผู้ประกอบการธุรกิจด้านที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สามารถนำผลการวิจัยมาพิจารณาเพื่อพัฒนาด้านการผลิตสินค้าและรูปแบบการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นโอกาสในการเพิ่มความสำเร็จทางธุรกิจ รวมถึงการทำความร่วมมือกับแหล่งท่องเที่ยวอันจะเป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ สำหรับผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยมาพิจารณาเพื่อพัฒนากำหนดแนวทางและนโยบายด้านการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลทำให้เศรษฐกิจในประเทศขยายตัวได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้สูงอายุนั้นมีกำลังในการซื้อ ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาในการเดินทางท่องเที่ยว และที่สำคัญจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาด้านกลยุทธ์ทางการตลาด ในการพัฒนารูปแบบของแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการ การอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุไทยโดยเฉพาะ รวมถึงควรศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความพึงพอใจและสร้างประสบการณ์ที่ดี ที่จะสามารถตอบสนอง ผู้สูงอายุโดยตรงมากยิ่งขึ้น

ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับโอกาสการกลับมายังแหล่งท่องเที่ยวหรือการใช้บริการซ้ำของผู้สูงอายุ การสร้างความภักดีจากการใช้บริการ ที่ส่งผลต่อความความพึงพอใจของผู้สูงอายุในอนาคตเพื่อเป็นแนวทางการในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุต่อไปอนาคตได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ: 18 สิงหาคม 2564]. [สืบค้นจาก: <https://www.dop.go.th/>].
- กาญจนา กาแก้ว. (2558). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่สวนเกษตร จังหวัดระยอง. การค้นคว้าอิสระ สาขาการจัดการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กุลล สุนทรธาดา และกมลชนก ชำสุวรรณ. (2553). ระดับและแนวโน้มความมีพฤติพลังของผู้สูงอายุไทย. การประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2553: 26-38
- จิราวดี รัตนไพฑูรย์ชัย. (2557). ตลาดนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ: โอกาสใหม่ไทย เด็บโตรับ AEC. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Section: ASEAN: 1.
- ชิตวร ประดิษฐ์ยอด. (2559). ปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว และปัจจัยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวปริณทลของคณวิทำงานในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณัฐพัชร์ กาญจนรัตน์ และกุลพิชญ์ โภโคยอุดม. (2562). การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความสนใจท่องเที่ยวเชิงโทยหาอดีตของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ, 2563(21), 283-285.
- เดชา ไต้สูงเนิน. (2543). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตร กรณีศึกษาบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิรันดร์ ทัพไชย. (2550). กลยุทธ์การตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ประติมากร วงษ์ดี. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทยกรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านของพ่อ ตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระ สาขาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปริศนา มั่นเภา. (2558). พฤติกรรมการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษา คลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 2559 (10), 104-109.
- ปารณีย์ ศรีสวัสดิ์. (2553). การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุราษฎร์ธานี: การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. ประชาคมวิจัย (16-19).
- ปรารณา ศิริเบญจรัตน์. (2553). รูปแบบการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการบำนาญในเขตเทศบาล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- รัตนศักดิ์ เนียมโสภา. (2560). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานศูนย์ติดตั้งและบำรุงรักษาอุปกรณ์สมุทรปราการ. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พงศ์เสวก อเนกจำนงค์พร. (2558). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของประชากรรุ่นเบบี้บูมในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พลอยระพี ชลวนิช (2555). แรงจูงใจที่มีผลต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัททิศร์ โชคอนันต์ตระกูล. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาและวิทยาศาสตร์, การกีฬาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เล็ก สมบัติศศิพัฒน์ยอดเพชร และธนิกานต์ศักดิ์ดาพร. (2554). ภาวะสูงวัยอย่างมีคุณภาพกับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรการ สุตาแก้ว. (2555.) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสวนส้มอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมชาย ไชยมูลวงศ์ และคณะ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษาหมู่บ้านแม่แจ่ม อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร, 2562 (37), 71-78.
- สุดา วงศ์สวัสดิ์. (2015). พัฒนาผู้สูงวัยสู่ภาวะ “พหุพลัง” วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย, (2016) กรกฎาคม - กันยายน ปีที่ 24 ฉบับที่ 3, 202-207
- Cohen, E. 1979. , *A Phenomenology of Tourist Experience*, Sociology, 13, p. 179-201.
- Crompton, J.L. and McKay, S.L, (1997), Motives of visitors attending festival events, Annals of Tourism Research, 24 (2). p. 425-439.

- Hutchison, T., Morrison, P. and Mikhailovich, K. (2006). *A review of the literature on active ageing*. University of Canberra. Canberra.
- Poon, A. (1994). The New Tourism Revolution. *Tourism Management* 31, p. 754-758.
- Tourism Western Australia. (2008). 5A's of Tourism
- World Health Organization. (2002). *Active Ageing: A Policy Framework*. Geneva: World Health Organization.

